

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

communicat: Sed repugnat Deum sic transformari in creaturam: Ergo & illam amore affectionis diligere.

Denique suadetur conclusio ex Tractatu de charitate. Si obiectum formale motivum divinæ voluntatis esset bonum ut sic, ut abstrahens à creato & increato, etiam obiectum formale motivum charitatis, esset bonitas ut sic, ut abstrahens à Deo & creaturis: Sed hoc repugnat: Ergo & illud. Sequela Majoris est evidens, charitas enim est participatio divinæ volitionis & amoris, ac prout habet idem obiectum formale motivum ac illa. Minor verò communiter docetur à Theologis in Tractatu de charitate, & evidenti ratione probatur. Si enim obiectum formale motivum charitatis esset bonum creatum, vel bonum ut sic abstrahens à creato & increato, illa non esset virtus Theologica: nam per hoc distinguuntur virtutes Theologicae à moralibus infusis & acquisitis, quòd primæ respiciunt immediatè Deum tanquam obiectum formale & specificatum, secundæ verò versantur circa obiectum creatum.

Dico secundo: obiectum formale terminativum divinæ voluntatis, esse solam bonitatem divinam & increatam, non autem bonum in communi, ut abstrahit à creato & increato.

Hæc conclusio iisdem rationibus patet ac præcedens, & potest insuper suaderi. Primò, quia illud est obiectum formale terminativum alicujus potentie, quòd per se primò ab illa attingitur, cætera verò ratione illius: Sed sola divina bonitas, eum sit primum bonum & primum volibile, ac per se primò representetur à divina essentia, ut habet rationem speciei & forme intelligibilis; per se primo attingitur à voluntate Dei, per actum amoris & dilectionis, cætera vero bona creata, & participata, attinguntur ratione illius: Ergo illa sola est obiectum formale terminativum divinæ voluntatis.

Probatur secundo conclusio: Obiectum formale terminativum alicujus potentie, debet habere perfectam cum ea proportionem & commensurationem in ratione objecti: Sed bonum ut sic, ut abstrahens à creato & increato, non habet perfectam cum divina voluntate proportionem & commensurationem: Ergo non est obiectum formale terminativum divinæ voluntatis. Major constat, Minor probatur. Bonum ut sic, ut abstrahit à creato & increato, est potentiale, & continet solum in potentia & in confuso, omnem rationem entitatis & bonitatis; voluntas autem divina est actus purissimus, & omnis potentialitatis expertus: Ergo bonum ut sic, ut abstrahens à creato & increato, non habet perfectam cum divina voluntate commensurationem; bene autem bonitas increata, cum illa sit actus purissimus, & perfectissimo ac actualissimo modo contineat omnem bonitatem creatam & participatam.

Tertiò suadetur conclusio: Si divina bonitas non haberet vim sufficientem ad adequatè terminandam voluntatem divinam, esset imperfecta in ratione objecti terminativi; non haberet enim tantam extensionem & attingibilitatem passivam ad terminandum, quantam divina voluntas habet activitatem ad volendum & amandum: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud.

Dico tertiò: Creaturæ sicut obiectum terminativum materiale & secundarium voluntatis divinæ.

A Hæc conclusio patet ex dictis, cum enim creaturæ attingantur & amentur à divina voluntate, habent aliquam rationem objecti respectu illius: Sed non habent rationem objecti formalis, neque in movendo, neque in terminando, ut jam ostendimus: Ergo habent rationem objecti terminativi materialis & secundarii. Unde sicut ab habitu charitatis attingitur Deus, & proximus; Deus quidem tanquam terminus formalis, & tanquam ratio attingendi proximum; proximus verò ut obiectum materiale & secundarium: ita de creaturis, respectu amoris divini, cujus charitas est participatio, dicendum est; quòd scilicet solum ut obiecta materialia & secundaria attingantur, ratione nimirum bonitatis divinæ quam participant, vel representant.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò contra primam conclusionem. S Augustinus 11. de Civitate, cap. 21. circa illa verba, *Dixit Deus, fiat lux, & facta est lux*, sic ait, *Si querimus quis fecerit, Deus est, si per quid fecerit, Dixit fiat & facta est, si quare fecerit? quia bona est.* Ex quibus verbis hoc potest formari argumentum. Quando Augustinus dixit, quòd Deus fecit lucem, quia bona est; *ly quia* aliquam causalitatem importat: Sed non potest aliud genus causalitatis importare, quàm allicientis & moventis: Ergo ex mente Augustini, bonitas creata allicit & movet voluntatem divinam, & consequenter obiectum formale motivum divinæ voluntatis, non est sola bonitas increata, sed etiam creata, vel abstrahens ab utraque.

Respondeo primò, negando Majorem, nam *ly quia*, in sensu Augustini, nullum genus causalitatis importat, sed conditionem tantum requisitam ut lux à Deo fieri possit. Cum enim Deus non sit author mali, ut aliquid fiat à Deo, bonitas necessariò requiritur. Vel aliter explicari potest propositio Augustini, Deum nempe fecisse lucem, quia bonam: id est quia utilem ad quam ordinat omnia: non ita quòd bonitas universi, vel rationalis creaturæ, sit finis amoris Dei, vel efficientiæ eius activæ, sed duntaxat passivæ, & effectus à Deo facti.

Objicies secundo: In Deo non solum invenitur amor sui, sed etiam virtutes morales, quales sunt justitia & misericordia: At illæ virtutes non possunt in Deo subsistere, si sola bonitas increata sit obiectum formale motivum divinæ voluntatis: Ergo &c. Minor probatur: Obiectum formale motivum illarum virtutum, non est bonum increatum, sed creatum; obiectum enim misericordiæ, est aliena miseria ut sublevanda; obiectum verò justitiæ, est alienum jus ut servandum.

Confirmatur: Divina bonitas specificat amorem quo Deus seipsum diligit: Ergo non potest specificare attributum misericordiæ & justitiæ. Consequentia patet, cum enim illa attributa virtualiter distinguantur ab amore divino, debent habere diversa obiecta specificativa, virtualiter saltem distincta ab obiecto specificativo divini amoris.

Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum est, quòd licet obiectum formale motivum

142

15

16

vum iustitiæ & misericordiæ creatæ, sit miseria aliena, ut sublevanda, & jus alienum servandum; quia ob sui limitationem, non repugnat illis specificari, & moveri à bonitate & honestate creatæ, respectu tamen misericordiæ & iustitiæ divinæ non ita se res habet, cum repugnet illa attributa specificari & moveri à bonitate creatæ; sed misericordia divina movetur à divina bonitate, prout est ratio miserendi, & iustitia ab eadem bonitate, prout est Deo ratio præmiandi; quod præstat divina bonitas, prout continet eminenter honestates objectivas misericordiæ & iustitiæ creatæ.

17. Ad confirmationem dicendum bonitatem divinam absolute sumptam, & ut Deo convenientem, movere & specificare dilectionem Dei, respectivè verò consideratam, & prout est ratio remunerandi, & subveniendi alienæ miseriæ, specificare attributum iustitiæ, & misericordiæ: quæ diversitas sufficit, ut specificativa horum attributorum, virtualiter differant à specificativo divini amoris.

18. Objicies tertio: Merita movent voluntatem præmiantis, eam inclinando adtribuendum præmium: Ergo merita nostra apud Deum movent ejus voluntatem, eamque inclinant ad præmiandum, & consequenter objectum motivum divinæ voluntatis, non est sola bonitas increata, sed etiam honestas, & bonitas moralis quæ in actibus nostris meritoris invenitur.

Respondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequens. Ergo merita nostra movent Dei voluntatem, ut in seipsis considerata, nego: ut in divina bonitate contenta, concedo.

19. Dices, Merita ut in Dei bonitate contenta non habent rationem meriti, cum divina bonitas meritum esse non possit: Ergo si solum movent ut in Dei bonitate contenta, non movent divinam voluntatem ut merita, & consequenter non salvatur honestas iustitiæ in divina voluntate.

Respondeo distinguendo Antecedens, ut in Dei bonitate contenta formaliter, concedo: eminenter; nego. Et sub eadem distinctione, distinguo Consequens. & nego Consequentiam. Etenim ut in divina voluntate honestas iustitiæ salvetur, sufficit illam moveri à bonitate divina, ut eminenter merita nostra continentur, cum ex hac sola motione sufficienter distinguatur à quavis alia virtute.

20. Dices rursus: Sicut merita movent Dei voluntatem ut præmiat, ita demerita illa movent ut puniat: Atqui demerita non movent ut in Dei bonitate contenta; sed ut in seipsis inspecta: Ergo idem est dicendum de meritis. Probatur Minor: Demerita, utpote moraliter mala, nec formaliter, nec eminenter continentur in divina bonitate: Ergo non possunt movere divinam voluntatem, ut in Dei bonitate contenta.

Respondeo concessio Majori, negando Minorem. Ad probationem dicatur dupliciter posse considerari demerita: uno modo entitativè, alio modo secundum honestatem objectivam, sub qua iustitiam punitivam specificant. Primo modo inspecta, sunt mala, & per consequens non contenta in divina bonitate. Secundo autem modo sumpta, non sunt mala, sed bona objectivè. Nam sicut Deus, entitativè suprema bonitas est, prout autem terminat odium, objectivè malus est. Ita demerita, licet entitativè sint mala, prout tamen iustitiam punitivam specificant, objectivè bona sunt; ac per consequens sic sumpta possunt in di-

vina bonitate eminenter contineri, & possunt sic contenta Deum ad puniendum movere.

Objicies quarto: Si Deus in amore creaturarum rationalium, haberet pro fine & objecto motivo suam bonitatem, illas non amaret amore amicitia, sed concupiscentiæ: Consequens est falsum, & contra D. Thomam 2. 2. quæst. 27. art. 1. Ergo &c. Sequela Majoris probatur: Si Deus in amore creaturarum rationalium haberet pro fine & objecto motivo suam bonitatem, amaret illas propter seipsum: Sed amare aliquid propter se, est illud amare amore concupiscentiæ. Ergo Deus creaturas rationales non amaret amore amicitia, sed concupiscentiæ.

Respondeo negando sequelam Majoris, ad cuius probationem, distinguo Majorem. Amaret creaturas rationales propter seipsum, id est propter commodum & utilitatem suam, nego. Propter seipsum, id est propter suam bonitatem, quæ in nobis bona causat, & ordinat nos in seipsum tanquam in ultimum finem, concedo. Similiter distinguo Minorem, distinctione Majoris, & nego Consequentiam. Ut enim creaturas rationales terminent amicitiam Dei, non requiritur quod amentur propter se tanquam propter ultimum finem, aliàs omnis amicitia circa homines esset moraliter defectuosa, quia constitueret ultimum finem in creatura. Sufficit ergo ad amicitiam, quod amicus velit bonum amico propter seipsum, eo modo quo ille est capax, & secundum regulas honestatis & concordantiæ; & quia creatura non est capax quod sit finis Dei, neque perfectio illius, sed potius eius perfectio consistit in ordinari ad ipsummet Deum tanquam in ultimum finem, & ab illo perfici; hinc est quod salvatur perfecta amicitia Dei erga homines, licet Deus amet illos propter se tanquam propter ultimum finem; quia cum maximum bonum nostrum sit ordinari in Deum tanquam in ultimum finem, amando nos in ordine ad seipsum, amat nos propter bonum nostrum.

Objicies quinto: Si ob aliquam rationem bonitas divina esset objectum formale motivum divinæ voluntatis, & non creaturæ, esset quia bonitas divina habet rationem finis, creaturæ verò sunt media ad eam ordinata: Sed falsum est quod creaturæ habeant rationem medii in ordine ad bonitatem divinam: Ergo hæc ratio falsum supponit Maior constat supra dictis, Minor probatur. Eatenus aliquid habet rationem medii, quatenus conducit ad finis affectionem: Sed creaturæ non conducunt ad affectionem bonitatis increatæ, cum illa non dependeat à creaturis: Ergo non habent rationem medii in ordine ad illam.

Respondeo concessio Majori, negando Minorem, ad cuius probationem dicendum est, in mediis duplicem respectum ad finem reperiri: nempe dependentiæ à fine in ordine intentionis, quatenus in illo ordine amantur ratione finis; & conducentiæ ad finem, & causalitatis ejus, seu influxus in ipsum, in ordine executionis. Creaturæ ergo respectu Dei non sunt media sub utraque ratione, aliàs Deus finis in dependens non esset, sed tantum sub prima, quatenus diliguntur ratione bonitatis divinæ, ut participanda à creaturis: quia tamen divina bonitas est omnino à creaturis independens, creaturæ non habent respectu illius habitudinem conducentiæ, aut habitudinem causæ.